

İspanya devriminin 70. yıldönümü

Durruti Dostları belgesine giriş

Devrimci Marksizm Yayın Kurulu

Bundan 70 yıl önce, 19 Temmuz 1936'da, İspanya'da eşzamanlı olarak bir faşist kalkışma ve bir proleter devrimi başlamıştı. Bu benzersiz tarihsel olay, üç yıl sürecek kanlı bir iç savaşın da başlangıcını ilan ediyordu. Devrim ile iç savaş iç içe, birbirlerini etkileyerek gelişecek, önce devrim işçi hareketinin önderliğinin ihaneti sonucunda yenilgiye uğrayacak, ardından da General Franco önderliğindeki faşist kamp 1939'da devrimin harabesi üzerinde iç savaşı kazanacaktı. Durruti Dostları adını taşıyan anarşist örgütün bu sayıda yayınlamakta olduğumuz değerlendirmesi, devrimin ve iç savaşın anarşist hareket açısından bilançosunu çıkarıyor, anarşist hareketin önderliğinin İspanya devrimine nasıl ihanet ettiğini bütün açıklığıyla ortaya koyuyor. *Devrimci Marksizm*'in bu giriş yazısının amacı, dar anlamda, bu ilginç belgede söylenenleri tarihsel bağlamına yerleştirmek ve böylece okurun anarşist hareketin iç tartışmasından ortaya çıkan sonuçları eksiksiz biçimde kavrayabilmesine katkıda bulunmaktır. Daha geniş bir anlamda ise, *Devrimci Marksizm* 20. yüzyılın en önemli tarihsel dönüm noktalarından biri olan İspanya devrimini Türkiyeli sosyalistlerin gündemine getirmeyi, bu büyük devrimde yaşanan kahramanlıkları anmak, sözde "demokratik" emperyalist ülkelerin alçaklığına ve işçi sınıfının Stalinist, anarşist ve sosyal demokrat önderliklerinin ihanetine bir kez daha dikkati çekmek istiyor.

İspanya'da 1936-1939 arasında yaşanan olaylar genellikle "İspanya iç

savaşı” olarak anılır ve bilinir. Bizim bu giriş yazısına “İspanya devrimi” başlığı koymuş olmamızı yadırgayan okurlar bile olabilir. Amacımız tam da unutturulmaya çalışılanı vurgulamaktır. İspanya olayları hep faşizm ile demokrasinin bir mücadelesi olarak sunuldu ise, sadece Halk Cephesi ile faşist Franco güçleri arasında bir iç savaş olarak ele alındı ise, bunun ardında, uzun yıllar dünya soluna hakim olan sosyal demokrat ve Stalinist akımların İspanya’yı böyle görmek istemeleri, iç savaşın ardında yatan, onunla karmaşık biçimde iç içe geçen proleter devrimini gözden saklamaya çaba göstermeleri yatar. Sonunda tarihi, yenilen tarafta bile güçlüler yazdığından, İspanya ilerici insanlığın belleğine sadece faşizm ile demokrasi arasında bir iç savaş olarak geçmiştir. O kadar ki, tersini savunanların, İspanya’da bir de devrim yaşanmış olduğunu ortaya koymak isteyenlerin söyledikleri dahi (bilinçli ya da bilinçsiz biçimde) çarpıtılmıştır. İki örnek verelim. Pierre Broué ile Emile Témime’in İspanya olaylarına ilişkin yazılmış en değerli tarih yapıtlarından biri olan kitabının orijinal başlığı *Révolution et guerre civile en Espagne*, yani “İspanya’da Devrim ve İç Savaş” olduğu halde, Türkçe çevirisinin başlığı *İspanya’da İç Savaş* olarak konulmuştur! 1990’lı yıllarda ünlü Britanyalı yönetmen Ken Loach’un yaptığı sinema şaheseri *Land and Freedom* ise Türkiye’de *Ülke ve Özgürlük* başlığıyla gösterilmiştir. Oysa filmi gören herkes farkına varmıştır ki, yoksul köylüler topraklara el koymakta ve toprakları nasıl işleteceklerini uzun uzun tartışmaktadırlar. Yani filmin orijinal adındaki “land” sözcüğü “ülke” değil “toprak” anlamında kullanılmaktadır. Toprak işgali ve toprak sahiplerinin mülksüzleştirilmesi sosyal devrim demektir. İşte bu yüzden çevirmen ve şirket “toprak” sözcüğünü algılamak istememiştir!

İspanya’da devrimin ilk atılımı 1931 yılında belediye seçimlerini cumhuriyetçi partilerin kazanması üzerine halk ayaklandığında ortaya çıktı. Bu ayaklanma kralın çekilmesiyle ve cumhuriyetin kurulmasıyla sonuçlanıyor, ama halkın mücadele eğilimleri sona ermiyordu. 1931 ile 1936 arasındaki beş yıl boyunca, iniş çıkışlar yaşansa da, bu mücadele eğilimi devam edecektir. 1933’e kadar ilerici güçler, 1933-35 arası ise gerici güçler parlamentoya hakim oldu. Ama gerici güçlerin ağır bastığı yıllarda bile yerel isyan ve ayaklanmalar devam etti. Bunların en önemlisi, 1934’te madenlerdeki grevlerle başlayıp bütün bölgeye yayılan Asturias ayaklanması ve komünüdür. Önderleri tarafından terk edilen bu ayaklanma kan ve şiddetle bastırılmıştır. Daha bu yıllarda, İspanya işçilerinin ve nüfusun dörtte üçünü oluşturan köylülerin destek verdiği örgütlerin zamanla bu sınıfların mücadelesinin önünde birer engel olarak yükseleceği ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu güçlere, İspanya devrimi ve iç savaşında oynadıkları önemli rol dolayısıyla, yakından bakmak yararlı olacaktır.

İspanya solunun 1930'lu yıllarda en önemli güçleri cumhuriyetçi burjuvazinin temsilcisi Izquierda Republicana (Cumhuriyetçi Sol) ile Sosyalist Parti idi. Sosyalist Parti'nin sol kanadı, bir buçuk milyon işçiyi örgütlemiş olan Unión General de los Trabajadores (UGT - Genel İşçi Birliği) içindeki temel güçtü. Bunların ardından, aslında bunlar kadar güçlü olduğu halde ilkeleri gereği politikaya ve seçimlere uzak duran anarşist hareket geliyordu. Ondokuzuncu yüzyıldan, I. Enternasyonal döneminden beri İspanya işçi ve köylüleri içinde en örgütlü güç olan anarşistler, bir milyon işçinin üye olduğu Confederación Nacional del Trabajo (CNT - Ulusal İşçi Birliği) ve Federación Anarquista Ibérica (FAI - İberya Anarşist Federasyonu) içinde örgütlenmişlerdi. Marksist solda ise Stalinistleşmiş Komintern'e bağlı Partido Comunista de España (PCE - İspanya Komünist Partisi) ve POUM (Partido Obrero de Unificación Marxista - Birleşik Marksist İşçi Partisi) vardı. PCE 1936'da birkaç bin militanı olan zayıf bir örgüttü. İç savaş sırasında Sovyetler Birliği'nin ağırlığına yaslanarak hızlı bir büyüme gösterecekti. POUM ise bir bölümü Trotskist kökenden gelen, ama politik nedenlerle IV. Enternasyonal ve Trotskiy'den kopmuş olan Marksist bir parti idi.

1936 yılının Şubat ayında yapılan seçimleri, sol partiler arasında kurulmuş olan Halk Cephesi ezici bir biçimde kazandı. Halk Cephesi'nin ana bileşenleri Cumhuriyetçiler ile Sosyalist Parti idi. Küçük PCE de cephenin üyesiydi. POUM Halk Cephesi'ni destekliyor, fakat hükümetten uzak duruyordu. Anarşistler ise politikaya karşı oldukları için cepheye katılmamışlar, ama 1936 seçimlerinde geleneksel "boykot" şiarlarını ortaya atmamışlardı. Halk Cephesi, Stalinistleşmiş Komintern'in 1928'den itibaren gütmekte olduğu "Üçüncü Dönem" politikalarından sonra 1935'teki Yedinci Kongresi ile birlikte benimsediği yeni yönelişin bir ürünü olarak çeşitli ülkelerde uygulamaya konulan bir ittifakın adıydı. 1928'de benimsenen politika sosyal demokrat partilere faşizmin ikizi damgasını vuran sekte yönelişiyle Almanya'da faşizmin iktidara yükselmesini kolaylaştırarak iflas etmişti. Bu olaydan sonra Sovyet bürokrasisi Batı "demokrasileri"ne (Britanya ve Fransa) yanaşmıştı. Halk Cephesi, faşizme karşı yükselen işçi ve köylü mücadelelerini Stalinistleşmiş komünist partileri aracılığıyla devrimden uzaklaştırarak, burjuva demokrasisi kanalına sokarak Sovyet bürokrasisinin Batı "demokrasileri" ile ittifakını koruma aracıydı. Adının çağrıştırdığının aksine Halk Cephesi, emekçi halkı temsil eden güçlerden ibaret olmayan, işçi-emekçi sınıfları burjuvazinin temsilcileri ile bir cephede bir araya getiren bir oluşumdur. Hedefi de basitçe demokrasiyi korumaktı. İspanya ile aynı yıl içinde Fransa'da da bir Halk Cephesi iktidara geliyordu. Bu hükümete birazdan değineceğiz.

Devrimci Marksizm

İspanya'da Halk Cephesi'nin zaferini işçi ve köylülerin yaygın eylemliliği izledi. Bu gelişmeler karşısında General Franco önderliğindeki ordu 19 Temmuz günü verdiği bir muhtıra ile seçilmiş cumhuriyetçi hükümete savaş açacaktı. Rejimin ordusu beş tümen dışında bütünüyle faşistlerin safında yer alıyordu. İşçi sınıfı ve köylülüğün tepkisi derhal karşı taarruza geçmek oldu. Kışla ve garnizonlar basıldı, silahlara el konuldu, ordunun darbesine karşı silahlı bir direniş başlatıldı. Ama iş burada dursaydı, buna, karşı taarruz değil savunma demek gerekirdi. İşçi sınıfı ve köylülük, değişik bölgelerde farklı derecelerde olmak üzere, aynı zamanda bir toplumsal devrimin yolunu açan eylemlere girişiyordu. Kentlerde fabrikalar işgal ediliyor, işçiler üretim ve dolaşım araçlarına el koyuyor ve bunları yönetmeye girişiyordu. Kapitalistler zaten ülkeden kaçmaya başlamıştı. Köylüler ise büyük topraklara el koyuyor ve kolektif yöntemlerle veya bireysel olarak işletmeye yöneliyordu. İspanya devrimi özel mülkiyete karşı toptan bir taarruz biçimine bürünmeye başlamıştı.

Toplumsal devrim aynı zamanda kendi devletinin temellerini de oluşturmaya yöneldi. İspanya'nın her yerinde çeşitli adlarla işçi ve köylü komiteleri kurulmaya başlandı. Birçok yörede toplumun ortak işleri (güvenlik, tedarik, sağlık vb.) bu komitelerin eline geçmişti. Köy komiteleri (*Toprak ve Özgürlük*'te yer alan sahnelerde olduğu gibi) üretim ve pazarlamanın organizasyonunu düzenliyordu. Gerek merkezi hükümet, gerekse özerk bir yönetime sahip olan Katalonya'daki Generalitat, birer paravan, birer gölge haline gelmişti: komitelerin aldığı kararları uygulamaktan öte bir işlevi olmayan birer noterlik makamı. Bütünüyle güçten düşmüş bir burjuva devleti ile işçi ve köylü komitelerini (sovyetlerini) karşı karşıya getiren bir *ikili iktidar* durumu yadsınamaz biçimde ortaya çıkmıştı. Üstelik, her devletin ve iktidarın merkezi çekirdeğini oluşturan silahlı güç, burjuva devletinin değil komitelerin elindeydi. Burjuva ordusu neredeyse bütünüyle faşizmin saflarına geçmişti. Faşizm ile savaşıyan ise işçi ve köylü milisleriydi. Her sol partinin ve sendikanın (toplam sayısı 100 bine yükselen) milis kuvvetleri vardı. Devrimin bütünüyle fethettiği Katalonya'da ise komitelerin iktidarı Comité Central de las Milicias Antifascistas (CCMA - Anti-faşist Milisler Merkez Komitesi) adı altında merkezleşmişti. İşçi ve köylüler, özellikle de CNT-FAI ve POUM milislerinde yer alan devrimciler, yeni elde ettikleri kazanımlar uğruna faşist ordulara karşı müthiş bir kahramanlıkla çarpışıyor ve birçok cephede düzenli orduları püskürtüyordu. Devrimci orduların tek eksikliği silah, teçhizat, mühimmat ve her türlü tedarikti. Bu da İspanya iç savaşında anti-faşist kanada yapılacak maddi yardımı belirleyici hale sokuyordu.

Avrupa emperyalizmi, faşisti ve "demokrasi"si ile İspanya'da cumhu-

riyetçi kanadın mücadelesini boğdu. Avrupa'nın dört büyük gücü Britanya, Fransa, Almanya ve İtalya'nın yanı sıra İspanya'nın komşusu Portekiz, savaşın başlamasından birkaç hafta sonra Ağustos başlarında İspanya iç savaşına "müdahale etmeme" anlaşmasını imzaladı. Faşist ülkeler (Almanya, İtalya ve Portekiz) bu anlaşmaya hiç uymadı. Franco'ya sadece malzeme yardımını yapmakla kalmadılar, kendileri uçakları, tankları ve askerleriyle savaşa doğrudan katıldılar. (Picasso'nun ünlü Guernica'sı, adını Alman uçaklarının bombaladığı bir Bask kasabasından alır.) Britanya ve Fransa ise faşizme karşı mücadelenin odağında olan bu ülkede faşizmin yenilgisi için parmaklarını bile kıpırdatmadılar. Üstelik, bu dönemde Fransa'da Halk Cephesi iktidarda idi! Sosyalist ve Komünist Partilerin burjuva Radikalleriyle kurduğu hükümet altında Mayıs ve Haziran aylarında milyonlarca işçi bir genel grev hareketiyle ülkeyi felce uğratmış, devrimci karakterdeki bu hareket ancak Fransız Komünist Partisi önderi Maurice Thorez'in greve son verme çağrısıyla sona erdirilebilmişti. İşte Fransız işçi sınıfının bu kadar devrimci bir ruh durumunda olduğu bu ülkede, faşizme karşı mücadelede büyük bir atılım gibi sunulan bu Halk Cephesi'nin Sosyalist başbakanı Léon Blum, Britanya Muhafazakârlarıyla birlikte, İspanya'da anti-faşistlerin yenilgisine yol açacak "müdahale etmeme" politikasını imzalıyordu!

Sovyet bürokrasisi emperyalist "demokrasiler" ile ittifakı dolayısıyla başlangıçta "müdahale etmeme" politikasını desteklemiş, İspanya devriminin en büyük gelişmesini gösterdiği üç ay (Temmuz-Eylül) boyunca cumhuriyetçi kampa hiç bir destek vermemişti! Ama bu politikanın faşizmin zafelerini neredeyse kaçınılmaz hale getireceğini gördükten sonra Eylül sonundan itibaren cumhuriyetçi kampa kontrollü bir malzeme yardımı (daha doğrusu satışı) başlatacaktı. Bu yardımı çok iyi belirlenmiş bir stratejiye hizmet edecek biçimde kullanmayı da ihmal etmedi: PCE'nin (ve onun Katalonya'daki seksiyonu PSUC'nin) güçlenmesi, proleter devriminin yenilgisinin sağlanması, İspanya'nın bir burjuva demokrasisi haline gelmesi amacına koşuldu bu yardım. Sovyet bürokrasisinin amacı, cumhuriyetçi kampta burjuva demokrasisi yanlılarının hakimiyetinin sağlanması yoluyla toplumsal devrimin kazanımlarının ortadan kaldırılması idi, çünkü İspanya'da bir proleter devrimi kendisinin emperyalist "demokrasiler" ile ittifakının sonu demekti. Bu politikanın İspanya içinde uygulanması sadece PCE (ve PSUC) eliyle değil, aynı zamanda Sovyet elçi ve konsolosları ve Sovyet gizli servisinin ajanları aracılığıyla da yürütülüyordu.

1936'nın Temmuz ve Ağustos aylarında doruğuna yükselen İspanya devrimi, Eylül ayından itibaren cumhuriyetçiler ve Sosyalist Parti'nin devrimi kontrol altına alma çabası, PCE ve PSUC'nin proleter devrimi tasfiye

Devrimci Marksizm

etme girişimleri, anarşistlerin ihaneti ve POUM'un büyük hataları sonucunda mevzilerini adım adım yitirmeye başladı. Eylül ayında Katalonya'da CNT-FAI ve POUM Halk Cephesi hükümetine katıldılar. Bu yüzden de bu bölgede ikili iktidarın merkezi olan CCMA'nin (Anti-faşist Milisler Merkez Komitesi'nin) hükümetin bir uzantısı haline gelmesine engel olmadılar. Böylece ikili iktidarın başı kesilmiş oluyordu. Bunu komitelerin yerine belediyelerin geçirilmesi ve milis kuvvetlerinin "askerileştirme" adı altında düzenli ordu haline getirilmesi ve burjuva askeri disiplinine tabi kılması izledi. Ekim ayında da CCMA lağvedildi! Kasım ayında anarşistler Katalonya'da izledikleri politikayı doruğuna yükselterek merkezi hükümete de katıldılar. Böylece cumhuriyetçi burjuvazi, Sosyalist Parti ve Komünist Parti'nin işbirliği ile, proleter devriminin organlarını adım adım ortadan kaldırıyor, anarşistler de buna destek oluyordu! Stalinizmin Sovyet bürokrasisinin çıkarları uğruna İspanya devrimini boğazlaması yetmiyordu. İşçi sınıfı içinde bütün on dokuzuncu yıl boyunca önemli bir akım olarak var olmuş olan anarşizm de burjuvazinin hükümetine katılmıştı.

Bilindiği gibi anarşizm Marksizme her zaman, devrim sonrasında bir işçi devleti perspektifini savunduğu için "devlet düşkünlüğü" gerekçesiyle saldırmıştır. İspanya devriminin pratikte gösterdiği, iktidarı alarak bir işçi devleti yaratma perspektifi olmayanların burjuva devletine devrimi boğmak için yardımcı olacağıdır. Anlaşılan işçi sınıfının burjuvaziye karşı örgütlenmesinin doruğu olan işçi devletini savunmak ayıptır, ama burjuva devletinin hükümetine bakan vererek desteklemek mübahdır. Durruti Dostları'nın burada yayınlamakta olduğumuz belgesi, bu bakımdan anarşizm-Marksizm tartışmasında büyük önem taşıyor.

Önderliklerinin burjuvazi ve reformist partilerle birlikte davranmasına rağmen, silaha sarılmış işçi ve köylüler komitelerin dağıtılmasına ve bütün iktidarın burjuva Halk Cephesi hükümetinde toplanmasına ciddi bir pratik muhalefet gösterdi. Bunun bir yan ürünü olarak, POUM Aralık 1936'da Katalonya hükümetinden ihraç edildi. Başka bölgelerde de baskıya uğradı. Ama devrimci işçi ve köylülerin partilerinin teslimiyetine direnişi, kendini, esas olarak Katalonya'da 1937 Mayıs ayı başında yaşanan ayaklanmada ortaya koydu. 3 Mayıs'ta Katalonya'nın başkenti Barselona'da anarşist ve POUM militanlarından oluşan milislerin kontrolündeki telefon santraline PCE'li bakanın birlikleri saldırınca, Barselona'nın bütün işçileri ayağa kalktılar, silaha sarıldılar, barikatlar kurdular. Bir hafta boyunca Barselona'nın bütün işçi mahalleleri devrimci milislerin elinde kaldı. Merkezi hükümetten CNT mensubu bir bakan ayaklanmanın ertesi günü Barselona'ya geleerek anarşist işçilerden ayaklanmadan vazgeçmelerini istedi. Genel olarak

anarşist önderler ayaklanmaya karşı bir tavır aldılar. Buna rağmen Durruti Dostları, başta yalpalayan POUM ve taban militanları ayaklanmayı bütün bir hafta sürdürdüler. Ne var ki, bütün büyük örgütler karşı-devrimin safında yer alınca, ayaklanma sonunda çözüldü. Katalonya'da yaşanan (ve Durruti Dostları'nın metninde "Mayıs günleri" olarak anılan) bu ayaklanma İspanya devriminin kuğu şarkısı oldu.

Katalonya ayaklanmasının yenilgisini Stalinist baskı aygıtının İspanyol burjuva polisi ile birlikte baş rolü oynadığı bir ağır baskı dönemi izledi. Binlerce anarşist ve POUM militanı bu baskıdan payını aldı. POUM'un birçok önderi ve bir dizi Trotskist militan işkence gördü, katledildi. POUM'un iki liderinden biri olan Andrés Nin'in kurşun dolu cesedi Madrit sokaklarında terk edilmiş bulundu. İspanya devrimi sona ermişti.

Gerek burjuvazi, gerekse PCE, iç savaşın başından itibaren "önce savaş, sonra reform" demişlerdi. Oysa devrimin yenilgisinden sonra iç savaşın kaybedilmesi mukadderdi. Çünkü bütün savaşlardan daha fazla iç savaşta, savaşın kaderini belirleyen politikadır. Başlangıçta faşist ordulara karşı, onların bütün silah ve teçhizat üstünlüğüne rağmen, arslanlar gibi çarpışan işçi ve köylülerin artık savaşmak için bir nedenleri kalmamıştı. Toplumsal devrimin önce bütün örgütleri (komiteler, bağımsız işçi milisleri vb.), ardından da bütün kazanımları (kapitalistlerin mülksüzleştirilmesi, topraklara köylülerce el konulması) silinip süpürüldükten sonra işçi ve köylü ne için çarpışacak, hayatını verecekti ki? Devrimin merkezi Barselona'nın düşüşü bu söylenenin en iyi kanıtıdır. 1939 Ocak ayı sonunda faşist ordular Barselona'ya yaklaşırken Halk Cephesi'nin başbakanı Juan Negrín askeri malzeme bakımından hiçbir sıkıntıları olmadığını haykırıyordu. Stalinist PSUC işçi ve köylülere çağrı çıkarıyordu: "Haydi barikatlara, kızıl cepheye, 19 Temmuz'daki gibi!" Ama Franco'nun birlikleri, Mussolini'nin askeriyle birlikte, kızıl Barselona'ya savaşmak zorunda kalmadan girecekti! Devrim yenildiği için iç savaş da yitirilmişti.

İspanya devrimi ve iç savaşı, bir bakıma 20. yüzyılın kaderini belirlemiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın tam boy provasını idi bu olaylar. Emperyalist "demokrasiler" faşizmi devrime tercih edince, faşizmin önü açılmış, İkinci Dünya Savaşı kaçınılmaz hale gelmişti. Daha genel olarak, İspanya devrimi 1936-37'de kazansaydı, devrimin Fransa'dan başlayarak Avrupa'ya yayılması ciddi bir olasılık olarak ortaya çıkardı. İşte o zaman ekonomik bakımdan geri ve yorgun Sovyet ülkesinde diktatörlüğünü kurmuş olan bürokrasi, ayağının altındaki toprağın kaydığını görürdü. İşte Stalinist bürokrasinin İspanya'da açıkça karşı-devrimci bir politika izlemesinin ardındaki sır!

Bugünün sosyalistleri ve Marksistleri, 20. yüzyıl tarihini en ince ayrıntı-

Devrimci Marksizm

sıyla incelemek zorundalar. Burada, bir dizi çok sağlam araştırmaya dayanılarak çizilen tabloya derhal inanmak eğiliminde olmayanlar, gerçeği kendileri araştırmak göreviyle karşı karşıya. Çünkü 20. yüzyıl sosyalizminin neden yenilgiye uğradığını anlayamayan, 21. yüzyılda işçi sınıfının ve ezilenlerin kurtuluşunu sağlayacak devrimlere önderlik edemez.

Durruti Dostları üzerine bilgi notu

Buenaventura Durruti (1896-1936) İspanyol devriminin efsanevi isimlerinden biri olan bir anarşist önderdir. Anarkosendikalist CNT konfederasyonunda militan olarak çalışmıştır. 1936 Temmuzunda devrim patlak verdiğiğinde Barselona'da işçi direnişini ilk örgütleyenlerdendir. Zaragoza'da faşist güçlerin üzerine yürüyen ilk milis birliklerinin komutanıdır. Aragon'da cephede iken Madrit'e güç takviyesi için çağırılmıştır. 5 Kasım 1936'da Madrit'te yaptığı bir radyo konuşmasında, Durruti milislerin düzenli orduda birleştirilmesi ve burjuva askeri disiplinine tâbi kılınması anlamına gelen "askerileştirme" kararına açıkça karşı çıkmıştır. Bundan on beş gün sonra 20 Kasım'da hayatını yitirmiştir. Ölümü konusunda tam bir açıklık yoktur. Kimi kaynak cephede öldüğünü belirtmekte, kimi ise hayatını neden yitirdiğinin belirsiz olduğunu belirtmektedir.

*Durruti Dostları grubu (Los Amigos de Durruti) 1937 yılının Mart ayında, CNT'nin burjuva Halk Cephesi hükümetine katılmasına muhalif olan CNT militanları ile Franco birliklerine karşı kahramanca çarpışmış olan ünlü Durruti Kolu'nun, milislerin düzenli ordu haline getirilmesine karşı olan anarşist militanları tarafından kurulmuştur. Grup, 1937 Mayısından 1938 Şubatına kadar **El Amigo del Pueblo** (Halkın Dostu) gazetesini yayınlamıştır. Gazete Katalonya'nın Halk Cephesi hükümeti tarafından ilk sayısından sonra yasaklanmış ve illegal olarak yayınlanmaya başlamıştır.*

1937 Mayısı başında Barselona işçileri ayaklanarak barikatlar kurduğunda ve kentin bütün işçi mahallelerini ele geçirdiğinde, Durruti Dostları, POUM ile birlikte ayaklanmaya destek veren ana gruptur. Halkın Dostu

Devrimci Marksizm

gazetesi bu yüzden yasaklanmış, grubun birçok önderi daha sonra baskı görmüş, hapse atılmıştır.

Devrimin yenilgisinden sonra Durruti Dostları'nın bir bölümü (öteki sol grupların mensupları gibi) Fransa'ya iltica etmiş ve Durruti Dostları Fransız-İspanyol Grubu'nu kurmuşlardır. Aşağıda yayınlanmakta olan metin bu grubun İspanya devrim ve iç savaşı konusunda çıkardığı bir bilançodur.

Bazı tarihçiler, Durruti Dostları'nın Barselona ayaklanmasının ateşi içinde, 5 Mayıs'ta yayınladığı bir bildiriye şunları yazdığını bildirir: "Barselona'da bir Devrimci Komite kurulmuştur. Hükümetin himayesinde yapılan darbenin bütün sorumluları infaz edilecektir. POUM işçileri desteklediği için Devrimci Komite'nin üyesidir."

Anarşist yazında Durruti Dostları'nın bu tür bir Devrimci Komite ilan ettiği yalanlanmakta, bunun anarşizme aykırı düşüğü belirtilmektedir.

İspanya devriminin büyük tarihçisi Pierre Broué ise Durruti Dostları'ndan şu alıntıyı yapmıştır: "Kapitalist devleti toptan yok etmek ve işçi taban komitelerinden kaynaklanan bir iktidar kurmak gerekiyordu. Anarşizmin politika düşmanlığı iflas etmiştir." Bu pasajın CNT'nin burjuva işbirlikçisi anarşist önderlerinin ihaneti karşısında Durruti Dostları'nın gerekli dersleri çıkararak Marksizmin işçi devleti perspektifine yaklaştığını gösterdiği ortadadır.

Aşağıda yayınlanmakta olan metin de bu yönde bazı sonuçlar içermektedir. Özellikle "bir devrim, karşıtlarına karşı kullanılacak güce sahip olmayı gerektirir" ve "bir devrim işçi örgütlerinin mutlak hakimiyetine gereksinim duyar" cümlelerinin mantıksal sonucu, devrimin içinde bir işçi devletinin kurulmasının gerekliliğidir. Bu bakımdan günümüz anarşistlerinin, anarşizmin bir devrim içindeki en büyük pratik deneyimi olan İspanya devriminden Durruti Dostları'nın çıkarmış olduğu bu dersi dikkatle incelemesi gerekir.

Devrimci Marksizm Yayın Kurulu